

УДК 338.48:349.4

М.В. ГАЗУДА

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

В.Й. ЕРФАН

к.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу, менеджменту та логістики,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

С.М. ГАЗУДА

к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки,
Карпатський університет імені Августина Волошина, м. Ужгород

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Удосконалення державного регулювання процесів використання природних ресурсів у сільському господарстві пов'язане з розширенням функцій відповідних органів, виявленням резервів, окресленням напрямів реалізації завдань державного управління. Воно передбачає модернізацію застосування регулюючих інструментів та важелів стимулювання досліджуваних процесів, зокрема оподаткування, страхування, інвестування, ціноутворення, компенсацій та доплат, штрафів, орендної плати. Такі інструменти покликані генерувати і встановлювати правила для суб'єктів користування природними ресурсами.

З огляду на відмічене удосконалення державного управління природними ресурсами повинно розглядатись через призму його компонентів: удосконалення правового поля регулювання процесів

природокористування, функцій та завдань органів державного управління, принципів та методів управління, удосконалення стимулюючого інструментарію регулювання процесів використання природних ресурсів. У зв'язку з цим з метою визначення стратегічних пріоритетів формування механізму управління використанням природних ресурсів слід чітко визначити правові засади державного регулювання зазначених процесів у сільському господарстві. Ці засади регулюються основними нормативно-правовими документами державного управління досліджуваною сферою, серед них Земельний кодекс України [1], Водний кодекс України [2], Лісовий кодекс України [3], Закони України «Про охорону земель» [4], «Про рослинний світ» [5], «Про тваринний світ» [6], «Про охорону навколишнього природного середовища» [7] та інші нормативні акти.

Узагальнення і аналіз законодавчого забезпечення з питань регулювання процесів використання природних ресурсів у сільському господарстві свідчить про його недосконалість, оскільки практично кожен із нормативних документів містить вузькі місця, які слід усунути задля збалансованого використання природних ресурсів.

У процесі дослідження окреслено окремі напрями удосконалення нормативно-правового поля з питань регулювання процесів використання природних ресурсів у сільському господарстві. Стосовно використання рослинного світу доцільним є вирішення проблемних питань власності та окреслення шляхів приватизації, оподаткування, оренди, фінансування; правових аспектів виконання міжнародних угод зі сталого лісоуправління. Удосконалення потребує механізм розподілу функцій з розпорядження лісами між органами державної влади різних рівнів; чітке розмежування повноважень держави з управління та господарювання, а також законодавче закріплення правил, що визначають принципи і норми ведення лісового господарства.

У сфері використання тваринного світу необхідним є поширення правового режиму Закону України «Про тваринний світ» на сільськогосподарських і свійських тварин. Управлінські підходи щодо процесу використання ґрунтів потребують удосконалення при формуванні інфраструктури ринку земель, урегулюванні процедури їх продажу, проведенні земельних аукціонів і конкурсів; посиленні контролю за дотриманням правового статусу земель та їх цільовим призначенням, посиленні застережних заходів та узаконення додаткових важелів впливу місцевих органів влади на нових власників з метою недопущення безгосподарного використання земельних ресурсів; посиленні адміністративної відповідальності за нещадне та неефективне використання земель, що призводить до екологічного навантаження на довкілля та на зниження сільськогосподарського виробництва в цілому.

Удосконалення державного регулювання процесів використання природних ресурсів у сільському господарстві повинно здійснюватись у тісному взаємозв'язку трьох складових, зокрема формування нормативно-правової бази, визначення органів державного регулювання та вибору

Розділ 2. Економічні проблеми і розвиток економіки

інструментів, взаємодія яких сприятиме формуванню механізму ефективного регулювання розвитку досліджуваної сфери.

Перелік використаних джерел:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. – К.: ВЕЛЕС, 2005. – 79 с.
2. Водний кодекс України : Закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1995. – № 24. – Ст.189.
3. Лісовий кодекс України/Закон України № 3404 – IV „Про внесення змін до Лісового кодексу України”//Лісовий і мисливський журнал. – № 2 (56). – 2006. – С. 25-39.
4. Про охорону земель: Закон України від 19.06.2003. № 962-IV // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 144. – С.5-12.
5. Про рослинний світ : Закон України від 09.04.1999 № 591-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 22-23. – Ст.198.
6. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001. № 2894-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 14. – Ст.97.
7. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991. № 1264-XII / Додаток до щотижневика „Відомості Верховної Ради України”; Серія „Закони України”. – К. : Парламентське видавництво, 1999. – 55 с. (Офіційне видання).